

DE DIKKE

door
Theod. André Jr.

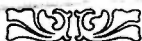
G. F. Callenbach-Nijkerk

DE DIKKE

DOOR

THEOD. ANDRÉ Jr.

Geïllustreerd door FRANS VAN NOORDEN

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

OVERGANG.

't Was 'm meegevallen. Lang had ie gedobberd tusschen hoop en vrees. Maar toch: hij was over!

Draaiend met z'n heele lichaam was „de dikke” de gang doorgelopen en nu scharrelde hij tusschen de bankenrijen door, naar de plaats, die de meester, de meester uit de zesde, hem aanwees.

De bovenmeester had gezegd: „'k Zal 't eens probeeren, maar als 't niet gaat, jonkie, dan moet je terug.”

Nou, hij zou z'n best doen en zie je, als je er maar eenmaal was, dan ging je niet zoo gauw terug. Dat wist ie bij ondervinding. Verleden jaar bij den overgang was 't ook gezegd tegen 'm; en hij had 't niet alleen volgehouden in de vijfde, maar hij was nu zelfs overgegaan.

Hij zou z'n best doen, dat had ie den bovenmeester beloofd, en dat zei hij nu weer tegen zichzelf.

Geregeld nog kwamen er jongens en meisjes met verheerlijkte gezichten de klas binnen stappen.

Allemaal overgangers. Wat keken ze vroolijk! Nou, 't was ook zoo even fijn. Moest je verbeelden, dat 't hem was overkomen, dat ie was blijven zitten, zooals die groote jongen daar, die op de eerste bank lag te huilen. Nee maar!

Thuis een pak slaag. Vader had 't hem beloofd. En die hield zulke beloften! En of!

En dan, dat was feitelijk nog erger: een jaar zitten bij die „ukkie", uit de vierde. Voor twee jaar was 't hem overkomen.

Vader had toen donker gekeken, maar hij was er met een zuur gezicht en een standje afgekomen. Nou zou 't er anders van langs gegaan zijn, dat wist ie vooruit. Ook bij ondervinding. Z'n laatste rapport was slecht geweest. En Vader had, na 't rapport bekeken te hebben, meer gedaan dan zuur gekeken. Hij had 't broekje van „de dikke" gespannen en er flink opgemept. Nou, niet mis hoor! 't Was allemaal luiheid, zei Vader. Dom was ie niet, o neen. Maar een luiwammes; je moest z'n cijfer voor vlijt zien. Een twee, menschen.... Eten kon ie, maar werken, ho maar. Dacht ie soms dat z'n vader de centen wel verdienen zou en dat hij er straks mooi weer van spelen mocht? 'k Zal 't je anders leeren, meheertje.

Zoo had Vader gemopperd en gebromd en onderwijl hadden z'n handen 't strak gespannen broekje bewerkt. Dat zou „de dikke" niet gauw vergeten.

Hij was toen aan 't leeren gegaan, zoo goed ie kon. In school had ie braaf opgelet en thuis had ie de jaartallen en aardrijkskundenamen in z'n hoofd gepompt, met geweld vaak.

Dan had Moeder 'm overhoord. En als ie ze kende dan had ze 'm blij aangezien en gezegd dat ze geloofde, dat ie nog een knappe jongen zou worden.

Kom, hij zou nog even 't zweet van z'n hoofd wisschen, want groote droppels tikten telkens op de bank. Dat was angstzweet. Hij had in de benauwdheid gezeten.

Geen wonder.

De bovenmeester had eerst een ellenlange preek gehouden. Hoe kon iemand toch zoo lang praten! „De dikke” was er beduusd van geweest. Hij had 't warm gekregen.

Vooraf toen Meneer ging vertellen dat er enkele leerlingen moesten blijven zitten.

„Het spijt de meester en mij wel,” had Meneer gezegd, „maar 't is voor hun bestwil.”

Goeie morgen, had „de dikke” in z'n eigen gebromd: voor je bestwil!

En benauwd had ie gedacht aan dat beloofde pak slaag. Zeker, ook voor z'n bestwil! Maar weg was al die angst en groote blijdschap vervulde nu z'n jongenshart.

Kijk, daar had je dat bleekneusje Japie ook. Dat die overging! Nou, daar begreep ie niks van. Dat was een echte domoor. Maar, aan den anderen kant was 't ook geen wonder, want Meester trok dat joggie altijd voor.

„De dikke” had zoeven gezien dat Meester, die telkens naar Japie keek, met Meneer praatte. Meester had zeker een goed woordje voor 'm gedaan.

Nou, 't was „de dikke” goed, hoor. Voor zijn part gingen ze allemaal over. Voor dat bleeke joggie was 't gelukkig. Z'n vader dronk erg, z'n moeder ging

veel uit werken en dan moest Japie op z'n broertjes passen. Ook zoo prettig niet. Feitelijk was „de dikke” maar blij dat Japie over was.

Japie was de laatste die binnen kwam stappen. De meester liet de deur dicht doen en ging kalm en rustig voor de klas staan. Hè, wat doet ie ijzig be-daard, vond „de dikke”. Als ie 't goed had, dan ge-loofde ie dat 't een lastig heer was. Die donkere oogen konden je zoo „gemeen” aankijken.

Maar hij zou z'n best doen. Hij zou wel zorgen dat ie goed oppaste en een mooi rapport kreeg. Als ie straks thuis kwam, zou ie 't Vader en Moeder beloven.

O, ja, straks thuis. Wat zou dat fijn zijn. „De dikke” blij, Vader blij, Moeder blij, allemaal blij.

Hij kreeg vast een paar centen. Nou, en of! En een nieuw aantekenboekje; want dat uit de vorige klas had nog maar één leeg blaadje. In 't nieuwe zou ie netjes schrijven en 't niet meer zoek maken, zoo als den vorigen keer.

Toen 't half vol was had ie 't verloren. Met modder besmeurd, had ie 't teruggevonden, in de schuur bij het konijnenhok.

En hij had alles in een nieuw boekje moeten over-schrijven. Dat was een heel werk geweest. Vooral omdat sommige woorden niet meer te lezen waren.

Eens had ie Vader gevraagd of die ook begrijpen kon wat er staan moest.

Maar hij was van een kouwe kermis thuisgekomen.

Dat had je nu van die slordigheid.

Of ie in 't nieuwe boekje soms ook zo geraffeld had?

Dat boekje moest te voorschijn komen en Vader had 'm kalm alles laten overschrijven en telkens moest ie laten zien hoe 't er uit zag.

Hij zou nu netter schrijven.

Al denkend en zachtkens droomend, had hij niet eens bemerkt dat de meester had opgehouden met spreken en nu de oogen strak op hem gericht hield.

„Hé, dikke baas, zou je niet opletten? Hoe heet je?”

„De dikke” schokte op. De meester zei wat. Ja, de meester had al zooveel gezegd en hij had er nog niks van gehoord.

Maar nou sprak de meester anders dan zoo even en 't was tegen hem, geloofde ie. Dikke baas, zei de meester.

Groote droppels zweet kwamen weer op het pioen-roode hoofd staan en drupten 'm in den hals.

Verschrikt antwoordde hij op de vraag: „'k Weet het niet, Meester.”

De heele klas proestte het uit.

„Zoo baasje, weet jij niet hoe je heet? Nou, dat is vreemd. Of heb je soms niet opgelet? Heb je soms nog niets gehoord van alles wat ik stond te vertellen? Nou, ik moet je zeggen, dat is een slecht begin.”

Vreemd keken Meesters oogen 'm aan.

Had ie 't goed begrepen? Vroeg Meester 'm hoe ie heette?

Hij had gemeend dat Meester zei: Wat heb ik het laatst gezegd. Dat deed de meester uit vijf ook wel eens.

„Gerrit Vink, Meester,” flapte hij er uit. „'k Vergiste me daar net,” loog ie er achteraan.

Weer keken die oogen van Meester 'm aan op zoo'n rare manier. Hij sloeg de zijne maar neer en langzaam hoorde hij de kalme, nu ietwat trillende stem van den meester zeggen: „Gerrit, leugenaars, jongen, kan ik moeilijk verdragen. Je moet straks op mij wachten. Ga nu maar de gang in.”

't Leek wel of ie lood in z'n schoenen had, zoo moeilijk viel 't hem naar de deur te komen. Ze keken 'm vast allemaal na. 't Was ook wat moois: geen half uur in een nieuwe klas en bij 'n nieuwen meester en daar had „de dikke” al gelogen en niet opgelet.

En straks, als ze allemaal weg mochten om dat blijе thuis te vertellen, dan kon hij blijven. Dan zou Meester 'm natuurlijk onder handen nemen. As ie maar niet met die ijzige oogen 'm zoo raar aan ging kijken, want dan wist „de dikke” zich geen raad. De meester uit vijf keek je ook wel eens aan. Maar, Vader had 't laatst nog gezegd, die had van die goedige oogen. Maar deze, nee hoor, die keken anders. Je *voelde* dat die oogen naar je keken. „De dikke” had er niet van terug.

De deur had hij achter zich dicht geduwd en nu stond hij in de gang. In duizend angsten.

Moest je verbeelden dat de bovenmeester 'm daar zag staan. Wat dan?

Misschien nam die 'm wel bij den arm en zette 'm weer in de vijfde.

Wat was dat?.... kwam Meneer?.... o neen... gelukkig, 't was maar een kweekeling.

Als die 'm nou maar niet verklikte.

't Zou best kunnen. Laatst had ie 'm nog nageschreeuwd en kwekkert tegen 'm geroepen. Maar zoo flauw zou die kwekkert toch niet zijn? Zou ie zeggen dat ie 'm nooit meer zou naroeppen en zou ie dan vragen 'm niet te verklikken, aan Meneer?

Maar wat moest ie zeggen tegen 'm? Meester?

Neen hoor,.... maar.... nou ja, wat kon 't hem ook schelen, als ie maar niks tegen Meneer zei, dan was 't „de dikke” goed.

„Meester”, bracht „de dikke” er met moeite uit, „meester, ik zal nooit weer kwekkert tegen u zeggen, maar dan moet u me niet aan Meneer verraaïen, meester.”

„Zwijg, ventje,” klonk het waardig, „jongens die den eersten den besten middag van den overgang gestraft worden, mogen in 't geheel niets zeggen.”

Nou! „De dikke” kwaad. Had ie nog meester tegen hem gezegd en daar maakte hij zoo'n drukte.

Wacht maar. Hij zou Kees Vlag, die was toch niet hier op school, wel opstoken, dat die 'm moest naschreeuwen, die branie.

„Schuif,.... schuif,” ging 't op de trap. Dát was Meneer. Wat moest „de dikke” doen?

Gelukkig ging de kweekeling het kamertje binnen en „de dikke”?

Hij schoof handig de W. C. in.

Nou, daar moest ie een poos blijven, maar dat deerde 'm niet. Hij had het netjes geleverd.

Maar ging daar niet de deur van klas zes open? Zou de meester hem komen roepen? Dan was ie zuur. Hij spitste de ooren en hield den adem in.

Ja hoor, 't was om hem begonnen.

„Jan,” zei Meester, „ga jij eens aan Meneer vragen of hij Gerrit Vink naar het kamertje heeft meegenomen.”

Dat mocht niet gebeuren, vond „de dikke”.

Oogenblikkelijk stapte hij de gang weer in en.... zag weer die oogen van den meester.

„Meester, ik moest even naar achteren,” loog hij opnieuw.

„Zoo,” zei Meester en z'n oogen zagen dat „de dikke” loog. „Zoo Gerrit. We zullen straks nader spreken. Ga maar op je plaats zitten en schrijf 't werk op, dat je voor aanstaanden Maandag leeren moet.”

Z'n bolle wangen leken wel kolen vuur, zoo gloeiden ze. Beschaamd, met terneergeslagen oogen liep hij naar z'n plaats. In z'n onbeholpen zenuwachtige beschaamdheid, ging hij haast naast een meisje op een bank achter zijn plaats zitten.

Die meisjes gichelden hem natuurlijk uit. Nou 't moest hun maar eens gebeuren. Ze zouden al lang gehuild hebben.

Zonder er bij te denken schreef hij 't werk voor Maandag op en vouwde, op het „eerbiedig” van den meester, de handen en sloot de oogen.

Meester dankte den Heere voor den zegen, dien Hij hun bereid had, nu in het leven van velen hunner een zoo groote vreugde gekomen was op dezen dag. Hij smeekte om kracht teneinde 't werk in het schooljaar, dat voor hen lag, naar behooren te kunnen verrichten, opdat al die arbeid zou mogen geschieden tot verheerlijking van 's Heeren Naam.

Hij bad ook om vergeving van zonden. Ook de zonde van leugen en bedrog.

Toen „de dikke” dat hoorde boog hij het hoofd diep. Dat was voor hem; dat begreep ie. Van de rest van het gebed hoorde hij niets meer en toen het „Amen” uit ’s Meesters mond was verstorven, boog hij het hoofd tot op de bank en liet z’n tranen den vrijen loop.

De school ging uit.

De kinderen moesten netjes naast hun banken gaan staan en kalm rij na rij de gang in loopen.

„De dikke” bleef alleen achter. Zenuwachtig schokte z’n hoofd op en neer. Dikke zweetdruppels weggeveegd met vuile handen maakten z’n gezicht smoezelig. Denken en droomen kon ie niet. Alleen maar huilen.

Meester trad weer binnen.

„Gerrit,” zei hij.

Gerrit keek even op. Daar zag Meester z’n groezelig gelaat en dikke huiloogen.

„Jongen, hier is een kraantje, wasch eerstje gezicht en kom dan weer hier.”

„De dikke” naar de kraan.

Eerst spoelde hij z’n handen wat schoon en petste daarna wat water tegen z’n vuile gezicht. Met z’n grooten rooden zakdoek droogde hij zich.

Hij was wel wat opgeknapt van dat frissche water. Maar ’t benauwde, bange gevoel had ie niet weggewassen. Dat zat te diep. Daar hielp geen water voor.

Graag was ie de trappen afgeloopen en de deur door naar buiten gestapt, maar dat kon niet. Dan zou Meester hem de volgende week stellig zwaar straffen.

Onwillig droegen z’n beenen ’m naar den meester, wien hij ’t kraantje teruggaf met een „als-’t-u-blijft”.

„Dank je, Gerrit. Jongen, vertel me nu eens, hoe het kwam, dat je 't vanmiddag er zoo slecht hebt afgebracht?”

Gerrit had z'n oogen neergeslagen, want 't ging net zooals ie gedacht had: de meester keek 'm zoo aan.

Maar Meester zei: „Neen, Gerrit, oogen op, vriend, eerlijke jongens durven iedereen in de oogen te zien.”

Bang ging 't hoofd omhoog en Gerrit staarde in die oogen, die leken te *zien* wat je *dacht*, in die oogen, waar je bang voor werd, als je kwaad gedaan had, in die oogen, die toch ook wel vriendelijk keken.

„Je hebt geen woord verstaan van alles wat ik vanmiddag gezegd heb, jongen. Bovendien heb je gelogen, tweemaal. En dat vooral is slecht, héél slecht. Waarom deed je zoo, Gerrit?”

Toen de meester zei dat liegen zoo slecht was, hadden die oogen streng, heel streng gekeken; maar toen hij vroeg waarom „de dikke” het deed, kwam er eerst een droeven blik en later een vriendelijken glans in. 't Leek alsof die oogen begonnen te spreken, alsof ze zeiden: Beken nu maar gulweg alles wat je hebt gedacht en gedaan.

Toen was „de dikke” gaan vertellen, eerst verlegen en zacht en langzaam, later wel vrijmoediger, maar zenuwachtiger en eindelijk had ie meer huilend dan sprekend alles eerlijk verteld.

Hij was zoo blij, dat ie over was en toen had ie gedacht, dat z'n Vader en Moeder óók zoo blij zouden zijn en dat ie een pak slaag had gekregen als ie was blijven zitten en dat ie z'n best zou doen en dat ie niks gehoord had van wat Meester zei en dat ie toen gelogen had, maar dat ie 't nooit weer doen

zou en dat ie bang was geweest dat de bovenmeester 'm zien zou, toen ie in de gang stond en dat ie daarom in de W. C. was gegaan en dat ie toen weer gelogen had, maar dat ie 't heusch nooit meer doen zou.

De meester had het verwarde verhaal kalm aangehoord; geen oogenblik had hij de oogen van „de dikke” afgehouden. Toen deze hikkend en snikkend geëindigd was, zei hij: „Kijk Gerrit, droomen in de school is niet goed. Maar dat kan ik je wel vergeven.

Maar liegen, zie je, jongen, dat is zoo'n groot kwaad. Een leugenaar maakt het elk oogenblik erger. Om er zich uit te kunnen redden, moet hij de eene leugen na de andere opdisschen." Of Gerrit dat wel wist? Ja, dat zei Vader ook dikwijls. Dat moest „de dikke” meer-malen gezegd worden, want liegen was een kwaad, dat hij vaak bedreef.

Meester keek Gerrit lang en ernstig aan. Toen zei Meester: „Gerrit, je moet naar huis gaan en voor

je vanavond naar bed gaat, belijd dan aan God je kwaad en vraag Hem om vergeving, want zie je, jongen, ik kan nu wel zeggen, dat ik je ondeugendheid vergeef, maar daar heb je niet genoeg aan."

Nog éénmaal keken die vreemde, strenge en toch vriendelijke oogen hem aan, toen gaf Meester hem de hand en mocht hij naar huis.

Langzaam stapte hij heen. 't Was hem haast even moeilijk om nu te gaan, als straks om te komen. 't Was raar. Dat kwam van die oogen, die *zien* konden wat je *dacht*, die je pijn deden en die blij maakten, die maakten dat je haast niets zeggen kon en die zorgden dat je alles eerlijk vertelde. 't Waren vreemde oogen.

Bij huis gekomen, zag „de dikke” z'n Moeder aan de deur staan. De buurjongens hadden 't haar al verteld dat „de dikke” over was, maar dat ie school moest blijven omdat hij gelogen en niet opgelet had.

„De dikke” begreep dat best, maar och, dat vond ie zóó erg niet. Moeder werd haast nooit kwaad op 'm en ze zou het ook niet aan Vader vertellen als hij 't haar vroeg. Moeder was goed voor hem. Te goed, zei Vader altijd.

„Zoo Gerrit, wel jongen, gefeliciteerd hoor, je bent over, hè? Maar wat heb ik gehoord, moest je nu al school blijven? En heb je gelogen? En niet opgelet?”

Wijd de armen uit viel „de dikke” om Moeders hals; hij snikte 't uit. „Ik zal 't nooit weer doen,” huilde hij.

Moeder begreep er niets van.

Zoo had ze Gerrit nog nooit gezien.

Gewoonlijk kon hij niet best hebben dat Moeder

hem zulke vragen deed. Dan begon hij onmiddellijk over dien jongen naast 'm en over den meester, die ook altijd wat had. Of hij zei dat ze zich allemaal leugens had laten wijs maken, dat er niets aan was van alles wat men haar verteld had.

Maar nu, hij sprak niet tegen, hij gaf niemand anders de schuld, maar beleed eerlijk en zei dat ie 't nooit weer zou doen.

Moeder begreep er niets van.

„De dikke” begreep 't des te beter.

Dat kwam allemaal van die oogen.

II.

EEN DROOM.

Toen Vader 's avonds thuis kwam, had Gerrit verteld dat ie over was en dat ie nou z'n best zou doen. Hij vertelde ook dat de nieuwe meester van die „leuke” oogen had en dat ie er „gemeen” mee kijken kon. Vader lachte fijntjes. Hij had den meester vroeger al eens ontmoet en wist zich nog te herinneren dat de oogen van den meester naar alle kanten rondzagen. Niets ontging hem.

't Was een beste meester voor Gerrit, vond Vader.

Hij moest maar z'n best doen en zorgen dat ie over drie maanden met een mooi rapport thuis kwam.

Gerrit vertelde z'n Vader ook dat de jongens den volgenden dag een wandeling gingen maken naar „de berg” en hij vroeg of ie mee mocht.

Vader liet hem beloven dan voorzichtig te zijn

en gaf toen toestemming, als Moeder het tenminste goed vond.

Ja, die vond 't goed, ze had al gezegd als je voor Vader moogt, heb ik er niets op tegen.

't Was anders ook zoo saai voor Gerrit. Broertjes of zusjes had ie niet. Wat moest zoo'n jongen den heelen vrijen Zaterdag beginnen? Voor z'n konijnen zorgde hij trouw en de duiven vergat hij ook nooit, maar dat was dan ook al het werk dat hij te doen had.

Gerrit vertelde dien avond nog veel meer aan Vader, maar niet dat hij school moest blijven, omdat hij gelogen en niet opgelet had.

Toen hij neerknielde voor hij zich ter ruste begaf, dacht hij aan wat Meester gezegd had en toen Gerrit z'n gewone avondgebed geëindigd had, voegde hij er achter: „Heere, wil mij ook de zonden vergeven, die ik van middag deed, wil me leeren op te letten en laat me het liegen mogen afleeren. Amen.”

Daarna kroop hij onder de dekens, maar kon niet best in slaap komen.

Hoe kwam dat toch? Hij had God toch om vergeving gevraagd. Hij had toch beloofd z'n best te zullen doen.

„Ja, dat is zoo”, zei een stemmetje in hem, „maar waarom heb je niet aan Vader *alles* verteld wat er vandaag is voorgevallen?

Mag Vader dat niet weten?”

Dat stemmetje hield Gerrit lang wakker; maar eindelijk sliep hij in.

't Was echter geen rustige slaap. Telkens zag hij in z'n slaap een paar groote oogen. Tegen den morgen droomde hij weer, dat zoo'n paar vreemde oogen hem aankeken. De oogen werden al grooter en grooter.

Bang kroop Gerrit in het uiterste hoekje van zijn bed en toen hij niet verder kon, schreeuwde hij: „Ga weg nou, dan zal ik het heusch aan Vader vertellen.”

Plots was Gerrit wakker. Hij hoorde Vaders schaterlach over den zolder weerklinken.

„Wat zal je vertellen, jongen?” vroeg Vader, die hem juist wilde komen wekken.

„O, o.... niks, Vader.... ik droomde,” zei Gerrit.

„Wel nou, kleeid je maar gauw aan, de jongens staan buiten al te wachten. Ik zal je brood geven en je moet dit glas melk maar leeg drinken.” En Vader lachte en was vroolijk, omdat Gerrit zoo raar had gedaan.

Had Vader de oorzaak geweten, hij was zeker bedroefd geweest.

III.

EEN DAGJE UIT!

Buiten wachtten de vrienden hem op. 't Waren Klaas Velders, de oudste uit een gezin van vier jongens en drie meisjes, Henk van Mare, Jan Schaar en Kees Molenaar.

De jongens waren benieuwd naar alles wat Meester gisteren tegen „de dikke”, zoo noemden z'n vrienden hem en zóó noemde feitelijk iedereen 'm, met uitzondering van z'n ouders, de meesters en den dominee; ze waren benieuwd naar wat de Meester tegen „de dikke” gezegd had.

Nauwelijks had Gerrit z'n brood op en z'n glas melk leeg of hij vloog naar den zolder om z'n Moeder te groeten, daarna nog even de schuur in om Vader te zeggen dat hij ging, en onmiddellijk daarop stond hij bij de jongens.

Hij had het hekje nog niet goed achter zich dicht of Henk van Mare kwam al naar hem toe, legde onmiddellijk de hand heel vertrouwelijk op z'n rechterschouder en zei: „Heb je erg op je kop gehad, gisteren?”

„Nee, hoor,” zei „de dikke”, „niks erg.”

„Nou, hij keek anders kwaad, hoor,” meende Jan Schaar.

„'t Lijkt me een kwaje, en jou, „dikke”?” vroeg Kees.

„'k Weet 't nog niet,” antwoordde „de dikke”. „Maar 't kan me ook niks schelen, hoor, 'k zal wel oppassen, dat ik geen straf meer bij hem krijg. Weet je, hij kan je zoo „gemeen” aankijken.”

„As ie mij zoo aankijkt, ga ik vast niet huilen hoor,” zei Henk. „Ik kijk 'm pardoes in z'n gezicht.”

Henk was een held.... met z'n mond.

Klaas had nog niets gezegd.

Hij was erg blij, dat ie voor Vader en Moeder mee mocht met de jongens.

Hij hield zooveel van wandelen.

Hij mocht zoo graag 's morgens vroeg opstaan om dan buiten te zijn.

Hij mocht zoo graag de zon hooger en hooger zien stijgen.

's Morgens vroeg buiten! En dan nog wel als de lente komt!

's Morgens vroeg. Dan is alles stil. De bloempjes slapen nog en houden de kopjes gebogen tot de zon ze wekt.

Slechts een enkel vogeltje zingt een vroolijk liedje. Maar hoe later 't wordt, hoe meer lieve bloempjes te voorschijn komen, hoe meer liedjes er opstijgen uit die vele vogelkeeltjes.

Daar dacht Klaas over.

Maar daarover niet alleen.

Hij dacht er over hoe Moeder straks met z'n drie broertjes en zusjes achterbleef.

Daar paste hij 's Zaterdag altijd op.

Maar nu, nu behoefde dat niet, voor dezen keer mocht Klaas mee.

O, wat was ie z'n lieve Moeder dankbaar. Hij wist 't wel, nu moest ze nog harder werken dan anders.

Maar hij begreep ook, dat Moeder het hem zoo graag gunde. Ze had gezegd: Klaas heeft dit jaar

weer zoo goed z'n best gedaan, hij mag nu wel eens een pretje hebben.

Ja, Klaas had z'n best gedaan.

Dat deed ie altijd.

Hij was dan ook nommer één van de klas.

Niemand kon het van hem winnen.

Hij zou dit jaar ook weer z'n best doen. Hij had gisteren geluisterd naar den nieuwen meester, niet even, maar geregeld. Hij had ook in die oogen gekeken, maar Klaas vond niet dat ze je „gemeen” aankeken. Maar wat ie wel had gemerkt was, dat de meester je in de gaten had! Hij zag aan je oogen of je oplette of niet. Nou, dat wist Klaas zeker.

Toen Henk zoo druk aan 't vertellen was dat hij niet bang was voor die oogen, zei Klaas: „Nou, joggie, hij had jou maar eens zoo moeten aankijken als ie „de dikke” deed, dan zou je eens wat gezien hebben!”

Laten we er maar niet meer over praten, vond op eens „de dikke”.

Hij dacht aan z'n droom.

Zingend allerlei liedjes en pratend druk over van alles, kwamen de jongens spoedig een flink eind buiten het dorp.

Bij den molen gekomen, konden ze twee wegen gaan. De eene liep grootendeels door een bosch, daarna over de hei en de andere weg was bijna geheel geplaveid.

Natuurlijk kozen ze den eersten weg.

In het bosch draafden en stoeiden ze naar hartelust.

„De dikke” moest 'm nogal eens zijn, als ze krijgertje speelden. En wanneer z'n korte dikke beenen 'm niet meer dragen konden, liet hij zich maar neer

vallen op het zachte mos. 't Duurde dan in den regel niet lang of hij kreeg gezelschap van z'n vier vrienden, die ook een oogenblikje wilden rusten.

Na twee uur kwamen ze uit het bosch en zagen voor zich de bruine hei.

Wat was die mooi!

Heel in de verte liep de scheper met z'n kudde. De wind bracht het gebas van den hond over, heel flauwtjes, heel zachtjes.

Voor de rest was het stil op de heide.

Blauw welfde zich de hemel over de groote ruimte en het zonneoog keek vriendelijk naar die groote uitgestrektheid.

Heerlijk was het hier.

Nog prettiger dan in het bosch.

Hier kon je vrij ademhalen.

Hier kon je dansen en springen en huppelen, zonder over knoestige boomwortels te struikelen.

Doordat de jongens zoo in de verte hadden getuurd naar den schaapherder met z'n schaapjes, hadden ze niet gezien dat op korten afstand van de plaats waar zij het bosch uitkwamen een vrouwtje stond, dat moeite had met het voortkruien van een wagen, hoog opgetast met brandhout.

Klaas was de eerste die 't bemerkte.

Hij had geknierp gehoord en meende eerst dat 't een of ander dier dat geluid maakte, maar toen z'n oogen zochten, wat z'n ooren gehoord hadden, zag ie dat oude vrouwtje met dien wagen, al tobkend. Onmiddellijk stelde hij z'n vrinden voor haar een handje te helpen en allen vonden ze 't goed, behalve Henk, „want,” zei ie: „Laat dat ouwe wijf gaan, verbeeld je dat 't een heks is.”

Henk was anders wel een held.... met z'n mond.

Klaas' lange beenen repten zich naar 't oude vrouwtje en beleefd vroeg hij haar of hij zou helpen.

„Zou je willen, lieve jongen?”

„Ja vrouw, om de beurt zullen we kruien,” vond Gerrit.

En ze liepen bij Klaas, wiens rappe handen de boomen reeds omspanden.

En ze liepen bij het oude vrouwtje, dat moeite had Klaas bij te houden.

Alleen Henk liep wat achteraf. Hij zou wel oppassen. Hij kwam niet te dicht bij dat oude vrouwtje. Moest je betooverd worden.... Toch was Henk wel een held.... met z'n mond.

Een tien minuten ver lag het hutje van de oude vrouw. Of ze wel met haar mee wilden, vroeg ze. Ze konden dan haar geit eens zien.

Misschien had ze ook nog wel een kopje van haar melk voor hen.

Ja, ze wilden wel mee. Niet om die melk. Maar ze voelden zich zoo groot, te mogen en te kunnen helpen. Ze reden om de beurt, want de vracht was zwaar.

Toen ze een vijf minuten geloopt hadden, werd de vlakte afgebroken, door hoog opgaand kreupelhout en achter dat kreupelhout lag een berkenlaantje.

Als je dat berkenlaantje ten einde liep, kwam je weer langs kreupelhout en daarachter lag de hut.

't Was een klein hutje. Maar 't zag er toch niet armoedig uit. Voor de kleine lage raampjes zagen ze veldboeketjes prijken en onder de ramen waren perkjes gemaakt. In die perkjes geurden nog niet veel bloemen, alleen een enkel Maartsch-viooltje stak het kleurig kopje omhoog.

Achter het hutje stond een laag schuurtje en in dat schuurtje stond de geit.

Een groote witte geit.

Ze heette Marie, vertelde het oude vrouwtje.

„Marie” kwam al heel spoedig op de jongens af, om hen met haar groote horens te stooten.

Toen de jongens een poosje hadden gespeeld bij de geit, elkaar duwtjes hadden gegeven en dan weer bang waren weggegaan, kwam het vrouwtje, dat naar binnen was gegaan, den jongens vertellen, dat ze een kroesje melk had ingeschonken, ze moesten maar komen drinken.

Henk durfde niet erg best.

Misschien was die vrouw alleen maar zoo vriendelijk voor hen geweest om ze binnen te lokken. Hij dacht aan het sprookje van Hans en Grietje.

Maar Klaas stapte naar binnen en puffend schommelde „de dikke” hem achterna, ook Jan en Kees gingen mee en hoewel nog niet erg op z'n gemak verdween toch ook Henk in de hut.

IV.

HET VERHAAL VAN DE KLOK.

't Was een klein laag kamertje dat ze binnen stapten en onmiddellijk, 't was 't eerste waar hun aandacht op viel, zagen ze een groote klok staan, een Friesche. 't Was een prachtig ding.

Telkens als de slinger heen en weer ging, bewogen

zich scheepjes rond de wijzerplaat. De jongens stonden dadelijk alle vijf vlak voor de klok.

Zoo iets hadden ze nog nooit gezien.

't Vrouwtje liet ze stil begaan en toen ze uitgekeken waren en Klaas gezegd had, dat ie die klok zoo prachtig vond, had ze gelachen, wel een beetje bedroefd, maar toch gelachen en gezegd, dat ze van die klok wel een geschiedenis wilde vertellen, als de jongens dat graag hadden.

Nou, vertellen, wie zou dat niet graag willen hooren?

Henk was een beetje op z'n gemak gekomen, maar toch.... als er in de kast van die klok een man zat verborgen, wat dan?

Toen de jongens om de beurt uit het kommetje hadden gedronken en de geitemelk, die ze zoo lekker vonden, naar hun magen was verhuisd, zetten ze zich neer op den grond en begon het vrouwtje:

Ja, kinderen, de vertelling van de klok is wel mooi, maar ze doet me toch wat pijn en als je af en toe ziet dat ik een beetje verdrietig word, dan moet je dat maar niet zoo erg vinden, want dat gaat wel weer over.

Luister nou maar. Toen ik nog een klein meisje was, woonde ik met vader en moeder op een groote boerderij in Friesland. M'n ouders waren erg blij met me, want ik was hun eenig kind. En ik was erg blij met vader en moeder, want ze hielden veel van mij. Die klok, waar jelui nu zoo even voorstond, heb ik ook dikwijls bewonderd. Dan stond ik met de handen op den rug te kijken naar die schommelende scheepjes en met m'n kleine hoofdje maakte ik dan die bewegingen mee. Alleen als ze begon te slaan dan schrok ik wel een beetje, want...." een zwaar

gebrom kwam uit de klok en Henk vloog op de been en maakte dat ie bij de deur kwam.

De andere jongens schrokken ook wel even, maar ze begrepen aan 't lachende gelaat van het oude vrouwtje, dat er niets bijzonders gebeurde.

Na het zware gebrom sloeg de klok tien heldere slagen en terwijl de klok sloeg, bewoog zich ook het maantje, dat in de blauwelucht boven descheepjes stond.

„Nou,” zei 't vrouwtje, „kom maar hier, vrindje, 't is over, hoor.”

De jongens grinnikten Henk uit.

En Henk werd er een beetje verlegen van.

„Nou,” ging 't vrouwtje voort, „ik wou je net vertellen, dat ik daar vroeger ook van schrok toen ik zoo'n klein meisje was.

Toen ik grooter werd, was ik er niet meer bang voor en nu vind ik het wel prettig als de klok gaat brommen. Dat heb ik al zoo vaak gehoord. Ik ben er gewoon aan geraakt.

Die klok is veel ouder dan ik zelf ben, ja zij was zelfs ouder dan m'n Vader, want die had haar ook weer van z'n ouders gekregen en die had er als kleine jongen ook naar staan kijken.

M'n vader was trotsch op de klok.

Elke vreemdeling, die ons kwam bezoeken, mocht de klok zien. Er was een meneer, die er heel veel geld voor wilde geven.”

„Zeker een Jood geweest, hè vrouw,” vroeg plotse-ling Kees Molenaar.

Maar de vrouw zei: „Dat weet ik niet, beste jongen, maar Vader wilde haar niet verkoopen, dat weet ik wel.

Als de klok moest opgetrokken worden, dan deed

Vader dat zelf. Moesten de koperen knoppen gepoetst worden, hij deed dat ook weer zelf.

Niemand mocht er aan komen.

Toen Vader eens ziek was, stond de klok weken lang stil. Ik weet dat alles nog heel goed.

Ook weet ik nog dat vreeselijke dat gebeurd is toen ik tien jaar oud was.

Het was midden-zomer.

Vader was 's morgens reeds vroeg naar 't land gegaan, om het hooi dat lag opgetast, in de schuren te brengen. Tegen den middag kwam hij even thuis om te vertellen dat hij en de knechts niet kwamen eten, want het zou zwaar weer worden. Het hooi moest zoo gauw mogelijk binnen gehaald worden.

't Was den heelen dag drukkend warm geweest. Tegen den middag hadden we emmers vol water naar de hooiers gedragen, dan konden ze zich wat verfrisschen. Later waren Moeder en de meiden nog eens gegaan met een paar emmers melk.

In den namiddag werd de lucht bewolkt en eindelijk werd ze al dreigender.

Plots ratelde een hevige donderslag

Een felle bliksemstraal scheen de heele wereld te willen verlichten.

Ik werd bang en kroop dicht bij Moeder.

Moeder sloot de oogen en vouwde de handen: zij bad. De eene slag volgde den anderen op en het leek wel of het licht niet meer van den hemel was.

Angstig liep Moeder geregeld naar de achterdeur om te zien of Vader haast van het land terug kwam, maar hij was weg en bleef weg.

Groote droppels regen lekten langzaam omlaag.

Na vijf minuten vielen de droppels sneller en een

oogenblik later kwam de regen bij stroomen neer.

„Gelukkig,” vond moeder, want op een droog onweer had ze 't niet.

We zouden juist de pronkkamer in gaan waar moeder de blinden wilde gaan sluiten, toen een ontzettend gekraak ons deed sidderen van angst.

De meid kwam gillend binnen loopen en riep: „Vrouw, de bliksem is ingeslagen en het achterhuis staat in brand.”

Moeder, bleek van schrik, greep mij onmiddellijk bij de hand en wij ontvluchtten het huis.

Juist was Vader met de knechts van het land gekomen. Van verre zag hij reeds hoe de roode vlammen om zich heen grepen.

Ijlings snelde hij het erf over en wilde naar binnen gaan, maar wat moest hij beginnen?

Naar binnen gaan was zoo goed als onmogelijk. Hoe het gebeurd was wist niemand, maar de vuurbrand had spoedig het heele huis en de aangrenzende schuren aangegrepen.

Ineens riep Vader: „m'n klok!”

Ja, onze mooie klok zou in vlammen opgaan.

De scheepjes zouden niet meer varen en het maantje zou niet meer schijnen.

De gedachte aan de klok maakte Vader radeloos.

Zonder zich te bedenken ijldde hij het brandende huis in en verdween achter de vlammen.

Moeder in grooten angst, wilde hem achterna.

Maar de knechts hielden haar tegen en zeiden, dat het al erg genoeg was, dat één mensch z'n leven waagde.

Bang keken we naar het brandende huis. Ik huilde verschrikkelijk.

Juist wilde de oude Hannes, die al jaren knecht bij Vader was, z'n leven wagen om Vader nog te redden, toen Vader door de gang kwam terugstropelen. Hij had een pakje papier in de hand. Nauwelijks was hij buiten of hij viel neer. Hij was bewusteloos. Dadelijk werd er naar het dorp gezonden om den dokter.

Het papier, dat Vader in de hand had, bleek geld te zijn. Verscheiden papiertjes waren verschroeid. Dat geld had verborgen gezeten in de klok, daarom had Vader die klok zoo graag gered. Daar lag z'n geld in.

Het onweer werd minder. De regen hield op.

De menschen, die waren komen kijken naar den brand, gingen op zij. Daar kwam de burgemeester, onmiddellijk gevolgd door den dokter.

De burgemeester riep den veldwachter, die reeds gekomen was om de menschen op een afstand te houden en zei dat er onmiddellijk naar het ziekenhuis in de stad getelefoneerd moest worden om een rijtuig, want dokter, die Vader had onderzocht, vond het noodig dat m'n Vader naar het ziekenhuis werd vervoerd.

Inmiddels brandde het huis af.

„Was de brandweer dan niet gekomen, vrouw?” vroeg Gerrit.

„Och, jongen dat kleine brandspuitje, dat wij in ons dorp hadden, kon dien grooten brand niet blusschen.

Toen de spuiten uit de stad kwamen, was het huis reeds een puinhoop.

Vader werd met een rijtuig naar de stad gebracht, om in een ziekenhuis te worden verpleegd. Moeder en ik zouden 's nachts slapen in het huis van den ouden Hannes.

We hebben dien nacht echter niet geslapen. Telkens weer als ik indommelde zag ik den brand. Telkens weer riep ik om Vader.

Den volgenden dag zijn we naar stad gespoord om te zien hoe 't met Vader was. Vader lag op een groote zaal. Als 'k mijn oogen sluit, zie ik nog die heele rij bedden staan met al die zieken er op.

Vaders hoofd, handen en armen waren verbonden. De zuster zei dat hij veel brandwonden had. Ook deed hij erg wild. Met woeste oogen lag hij rond te kijken.

Vreemd keek hij ons aan en zei geen woord.

Moeder sprak tegen hem, maar ze kreeg geen antwoord. De zuster, die merkte dat Moeder er verdrietig van werd, zei dat hij door den schrik een beetje in de war was, maar dat het wel weer gauw goed zou komen.

Toen we weg wilden gaan riep Vader ons terug en zei tegen Moeder: de klok staat op de binnenplaats, maar ik zal 'm zelf wel optrekken.

Moeder was blij dat Vader ging praten. Maar meer heeft hij toen niet gezegd, hij staarde weer strak voor zich en keek ons niet meer aan.

Toen zijn we heengegaan. We huilden beiden.

Weken lang heeft Vader wezenloos neergelegen. Eindelijk is hij wat opgeknapt. De oude is hij nooit weer geworden.

Toen de overblijfselen van ons afgebrande huis werden opgeruimd, vond men op de binnenplaats.... de oude klok.

Vader had haar van uit de huiskamer, daar heen gebracht. Daar deerden de vlammen haar niet. De verstikkende rook echter had hem verdreven. Hij had

nog vlug het geld uit de klok genomen. Verscheiden briefjes had ie onderweg verloren. De vlammen brandden hem zoo en de rook verstikte hem bijkans.

Van het overgebleven geld hebben we maanden moeten leven. Maanden lang hebben we gewoond bij Hannes.

Toen Vader weer beter was, is ons land verkocht.

Dat moest wel, want we moesten veel geld betalen voor de verpleging in het ziekenhuis.

Haast al vaders geld was op en van een flinken boer was Vader vervallen tot een man, die nog maar ternauwernood leven kon.

Werken, het gewone boerenwerk, kon Vader niet meer. Gelukkig werd hij door voorspraak van onzen burgemeester, boschwachter bij den Baron, jelui weet wel, daar, en ze wees met haar vinger in de richting van het groote huis, dat stond aan den straatweg, waar de man woonde, dien iedereen kende en dien iedereen kortweg „de Baron” noemde.

We zijn toen dit huisje ingetrokken. De klok, die we zoo lang bij Hannes hadden neergezet, is hier ook heen gebracht. Daar op die plek is ze door Vader neergezet en daar staat ze nog.

Enkele jaren heeft Vader nog maar geleefd. Op zekeren morgen, toen hij wat langer op bed was gebleven dan gewoonlijk, riep hij Moeder en toen ze kwam was hij reeds gestorven.

Zes jaar later stierf ook m'n moeder. Ik was toen twintig jaar. Nu ben ik zeventig.

Vijftig jaar heb ik hier alleen gewoond.

Gelukkig mocht ik hier blijven wonen.

Weet je waarom ik dat zoo gelukkig vind? Kijk, kom dan maar eens hier staan.

Ze liep naar de deur en zei tegen de jongens die haar volgden: Kijk, zie je die kruisen daar? Daar liggen Vader en Moeder begraven. Daarom wilde ik hier zoo graag blijven.

Toen ik nog jong was, ging ik wel werken op het kasteel. Nu ik oud ben kan dat niet meer. Toch krijg ik nog vaak wat van den jongen baron gestuurd. Dat is een aardige man, net zoo aardig als z'n Vader was. Hij heeft me beloofd, me ook daar te laten begraven.

Die dag zal wel gauw komen, jongens. Maar ik vrees dien dag niet. Weet jelui wel hoe dat komt?"

Klaas zei verlegen: „Dan heeft u Jezus lief.” „Juist, m'n jongen. Als we Jezus liefhebben dan vreezen we den dood niet. Dan kunnen we het uur van ons sterven gerust afwachten, want dan weten we dat Jezus ons helpen zal.

Dan brengt de Heiland ons in den hemel.

Daar zal ik m'n ouders ook weerzien.”

Een blijde glimlach kwam over het gelaat der oude vrouw. Gerrit zag het en hij werd er ook blij van.

Weer liet de klok haar zwaar gebrom hooren. Niemand schrok nu. Elf heldere slagen volgden.

't Verhaal was uit.

De jongens vonden dat ze nu moesten gaan.

Ze gingen naar het vrouwtje toe en gaven haar de hand en bedankten haar.

Ook Henk. Hij had betere gedachten over het brave oudje gekregen.

DE HERDER.

Een poosje hadden ze stilzwijgend naast elkander voortgelopen. Niet lang echter.

't Was Jan die de stilte verbrak en zei dat ie 't een aardig vrouwtje vond. Maar een erg saai leven had ze daar, hoor!

Klaas vond dat ze erg oud was.

Ze had prachtig verteld, vond Gerrit.

Kees dacht in eens aan den schrik van Henk, toen de klok zoo bromde en zei: „Joggie, Henk, wat ben jij toch bang. Je was al haast weer op de hei toen die klok even bromde.”

Henk zei niets. Hij was een beetje verlegen, maar hij vond het flauw van Kees om zoo iets nog eens te zeggen. Kees zei niets meer en 't speet 'm wel een beetje, dat ie Henk geplaagd had.

't Was in eens zoo vreemd stil geworden.

Gerrit vond dat te vervelend en hij probeerde de jongens weer in hun humeur te krijgen en vroeg: „Zeg, jongens, weten jelui wel dat de menschen, toen die oude vrouw nog een meisje was, van een stooter spraken? O ja, dat wisten ze allemaal. Die was twaalf en een halven cent waard, zei Kees.

„En wat was dan een schelling?” ging Gerrit voort. „Dertig cent,” wist Henk te vertellen. „En een daalder?” „Een gulden vijftig,” zei Jan. „En een lammetje?”

Een lammetje? Ja, dat wist niemand.

„Nou,” zei Gerrit, „dat was een klein schaapje, hoor.”
Wat hadden de jongens een pret om die grap.

Gelukkig, vond Gerrit. Ze waren weer vroolijk.

Stoeiend gingen ze verder. 't Was halftwaalf en om vier uur moesten ze thuis zijn. 't Beste was regelrecht naar „den berg” te gaan. Daar konden ze dan niet eens lang blijven.

Voor ze bij „den berg” kwamen, moesten ze langs de kudde schapen. Van uit de verte zagen ze al dat de hond trouw de kudde bewaakte, terwijl de herder op een klein heuveltje zat, druk bezig eenig werk te verrichten.

„Hij zit vast te breien,” zei de een.

„Of te lezen,” meende de ander.

En ze hadden allebei gelijk, want bij den herder gekomen zagen ze dat hij al breiende, las.

Toen hij de jongens zag, hield hij op en zei vriendelijk: „Zoo jongens, samen op stap?”

„Ja baas,” zei Klaas, „we wilden naar „den berg.” We zijn allemaal over op school en nu mochten we van Vader en Moeder wandelen vandaag!”

„Nou,” zei de herder. „Dan ben je zeker wel erg blij. In welke klas zit je nou? Zoo, in de zesde. Dan heb je zeker wel eens gehoord van een schaapherder, is 't niet.”

„Ja,” zei Jan, „we hebben op school een plaat van een herder met z'n kudde, maar daar leeren wij niet meer van. Daar vertelt de juffrouw uit twee de kleintjes over.”

„Zoo, ja dat kan wel,” meende de herder. „Maar heb je dan soms ook wel eens gehoord van een herder, die later koning werd?”

Ja, dat hadden ze.

„Dat was David,” zei Gerrit.

„Maar die breide niet,” viel Klaas in, „die maakte psalmen en die zong bij z'n harp.”

„Nou, 't is prachtig, hoor, maar nu moet ik van nog een herder hooren.”

„U bedoelt zeker van Jezus,” zei Jan. „Dat was de goede Herder.”

„Goed, m'n jongen, jelui moet maar veel van dien goeden Herder lezen, en doen wat Hij ons in Zijn Woord zegt.”

De herder nam z'n staf en schepte met het kleine

schopje een kluitje aarde op, dat hij wierp naar een schaapje dat afdwaalde.

„Doet dat nou geen pijn?” vroeg Jan.

„Nee, beste jongen, maar al deed het pijn, zou je dat dan zoo erg vinden? Ik moet dat beestje waarschuwen, anders verdwaalt het. Dat moet de goede Herder, met ons menschen, zijn ongehoorzameschaapjes, ook vaak doen.

Maar vrindjes, jelui moet maar niet meer naar „den berg” gaan. Want anders kom je doornat thuis. Ik

rol m'n kous ook op en pak m'n Bijbel mee en breng de schaapjes in de kooi."

De jongens hadden onder al hun genot niet gezien, dat wolkjes aan den hemel waren gekomen, die de zon gevangen namen. De wolkjes waren tot dikke wolken aangegroeid en nu dreigde 't te gaan regenen.

Ze groetten den herder en spoedden zich naar huis.

Voor ze 't bosch bereikt hadden begon het reeds te regenen. Eerst langzaam, maar al heel vlug goot 't. Ze liepen zoo hard ze konden. Als ze maar eenmaal in het bosch waren. Daar liepen ze in elk geval wat droger.

In 't bosch hadden ze niet zooveel last van den regen als op de hei, dat was waar, maar ze waren toch erg nat, toen ze den straatweg weer bereikten.

Daar schuilden ze een poosje bij den molenaar, maar niet lang, want ze moesten naar huis.

Moeder stond al aan de deur om te kijken of Gerrit er aan kwam. Ze was blij dat ze haar jongen weer zag. Gelukkig dat 't Zaterdag was. Gerrit ging gauw in 't bad en toen Vader thuis kwam, zat hij hem reeds op te wachten, frisch en schoon.

Wat had hij nu veel te vertellen! En wat luisterden Vader en Moeder. Ze vonden dat oude vrouwtje en dien herder goede menschen.

VI.

IN DE ZESDE.

Den volgenden morgen ging Gerrit met z'n ouders naar de kerk. Dat gebeurde altijd 's Zondags. Meest gingen ze tweemaal.

Gerrit ging wel graag, hoewel hij lang niet alles begreep van wat Dominee zei. Dikwijls luisterde hij niet. Dan droomde hij en dan vertelde hij zichzelf heele verhalen. Dan wist ie heel weinig van de preek te vertellen. Dat speet 'm dan wel, want als Vader en Moeder samen spraken over wat ze in de kerk gehoord hadden, dan wilde Gerrit ook wel eens wat zeggen.

Nu zou ie goed luisteren. Maar juist toen Dominee den tekst opgaf, werd z'n aandacht geboeid door een oud vrouwtje. Ze leek veel op dat vrouwtje van de klok. Dadelijk dacht Gerrit aan haar. Waar zou zij nu zijn? Heelemaal hier in de kerk komen kon ze niet. Toch was ze wel vroom. Dat wist Gerrit zeker. Wat zou ze dan doen? Een preek lezen misschien? Dat deed Vader ook wel eens een enkelen keer, als moeder ziek was. Of zou ze uit den Bijbel lezen? Prachtig vertelde dat vrouwtje toch. En wat had ze een mooie klok!

Aardig van dien baron om haar stil te laten wonen en haar telkens wat te sturen.

O, wacht daar begon het orgel te spelen. Ze moesten zingen; maar wat? Gelukkig, dat stond met gouden letters op het zwarte bord, 't was Psalm 43 : 3 en 5.

Die versjes kende hij wel. Toch zou ie ze in z'n boekje opzoeken.

Zou dat oude vrouwtje ook nog kunnen zingen?
Hij zou eens op haar letten.

Ja hoor, ze zong en met een blij gezicht.

Toen ze die laatste regels van dat vijfde vers zong

„Hij doet welhaast uw heilzon dagen,
Uw hoop herleev', naar zijn gebod;
Mijn redder is mijn God.”

toen keek ze net eender als het vrouwtje van de klok, toen ze zei dat Jezus haar helpen zou. Dit vrouwtje was dus ook vroom. Ze lachte. Niet zoo als je lacht om een grap. Nee, heel anders. Ze lachte, net zoo als iemand die een geschenk krijgt. Ze lachte niet omdat ze zoo *vroolijk*, maar omdat ze zoo *blij* was.

's Maandags moest „de dikke” weer naar school.

Blij stapte hij de zesde klas in. Vrij kon ie den meester aankijken en toch, toch was er nog iets dat 'm dwars zat. Dat was die droom. Dat was het verzwijgen van z'n ondeugd voor z'n vader.

De schooldagen gingen gewoon voorbij. „De dikke” had het best naar den zin in de nieuwe klas. De nieuwe meester beviel hem ook uitstekend. Die oogen waren niet zoo erg, als je maar deed wat je doen moest.

Vertellen kon Meester prachtig. De heele 'klas was een en al oor als hij die mooie geschiedenis, 't zij Bijbelsche, 't zij Vaderlandsche verhaalde.

Teekenen leerden ze ook best. Met een paar lijnen kon Meester de aardigste teekeningen maken. En Gerrit probeerde het hem na te doen. Soms lukte het heel aardig: Meester zei dat ie er aanleg voor had.

't Vervelendste vak vond Gerrit Aardrijkskunde. 't Was een vreeselijke toer voor hem al die namen

te onthouden. Dat ging haast niet. Maar ja, 't moest. De oogen van Meester zetten ze er in en als 't er op aan kwam, dan haalden zij al die „rare poespas”, zooals Gerrit 't noemde, er ook weer uit.

't Ging goed in de klas.

Als 't zoo door ging dan behoorde Gerrit niet onder de slechtsten.

Dat behoefde ook niet. Hij kon heel goed leeren. Alleen deed hij 't niet altijd even graag.

Liever was ie bezig met z'n eigen gedachten.

Hij droomde zoo graag. Maar Meesters oogen hielden hem wakker.

Op een Woensdagmorgen had Vader z'n brood vergeten. Hij was reeds vroeg weggegaan en zou eerst 's avonds terugkomen. Hij werkte een eind buiten het dorp. Moeder vond het erg vervelend. Gerrit wist raad. Hij zou Meester vragen of ie om elf uur weg mocht, dan kon hij Vader 't brood brengen.

Meester had er geen bezwaar tegen, hij kon zich best begrijpen dat Vader graag z'n boterham op tijd had. Gerrit mocht dan ook. Meester vroeg hem nog even of hij z'n Aardrijkskunde kende, want hij zou z'n heurt dezen morgen misloopen. Gerrit knikte en Meester zag dat Gerrit *de waarheid* sprak.

Blij ging Gerrit om elf uur naar huis om Vaders brood te halen. Heerlijk hoor! Toch 'n beste Meester. En Vader zou stellig plezier hebben, dat ie nog een stukje eten kreeg. Die lustte best wat. En of!

Gerrit liep regelrecht naar de plaats waar z'n Vader werkte en hij vond hem al heel spoedig. Vader stond juist met den architect te praten.

„Zoo jongen,” zei Vader, „komaan breng jij m'n

brood, nou da's goed, hoor. Zie m'neer, dat is nu Gerrit, over wien ik zoo even met u sprak."

„O juist," zei de zwart gebaarde heer, „zoo jongen, wat hoor 'k, teeken jij nogal graag?"

„Ja m'nheer," zei Gerrit.

„Nou vrind, doe in school dan maar goed je best, misschien kan ik je later wel helpen."

O, zoo, had Vader daar over gesproken. Ja, Gerrit

wou graag teekenaar worden. Maar toch niet bij zoo'n architect. Dat was 'm te saai. Hij had laatst gezien hoe die teekenaars daar doorlopend over hun borden gebogen stonden. Neen, zoo niet. Hij wilde met penseel en palet, ezel en klapstoeltje, naar buiten om daar koeien en schapen, huizen en molens, boomen en heggen te teekenen. Maar dat dorst ie niet te zeggen.

Een week later zou Gerrit weer aardrijkskunde hebben. Maar o wee, daar bedacht hij met schrik dat

hij de vorige maal niet op school was geweest en nu vergeten had, 't werk dat de jongens toen hadden opgekregen, te leeren.

't Hielp niet of ie den meester zeggen zou: 'Ik ben er niet geweest. Dat wist ie vooruit. Maar wat dan? Zeggen: 'k Heb 't vergeten te leeren? Vragen of ie weg mocht om z'n Vaders brood te brengen? Ja, dat was iets. Maar neen, dat ging toch niet. Dat zou al te erg in de gaten loopen. Maar wat dan?

Hij zou zeggen dat ie naar den dokter moest, omdat ie zoo hoestte.

Er was 'n stemmetje dat zei: Gerrit, je liegt! Maar Gerrit vond dat hij feitelijk niet loog. Want hoesten deed ie. Dat kon iedereen hooren. En dezen morgen zou ie wel zorgen dat hij het heel vaak deed. En Moeder had al gezegd: als dat hoesten blijft voortduren, zullen we eens naar den dokter gaan. Zie je wel, dat ie dus feitelijk gelijk had.

Hij zou het vragen, hoor.

Om negen uur stapte Gerrit regelrecht op Meester af. Hij scheen het eerlijk te pakken te hebben. Hij hoestte schrikkelijk.

„Meester,” zei hij, „ik hoest zoo erg, of ik om elf uur weg mag, dan kan ik naar den dokter gaan.” Hij kleurde tot achter z'n ooren, maar Meester dacht dat 't van 't hoesten was. Hij kreeg nog een stukje drop van Meester. Daar moest ie maar op zuigen. Hè, 't was feitelijk jammer, dat hij Meester wat had voorgelogen, Meester was zoo aardig.

Maar 't was toch immers geen leugen, hij hoestte en moest naar den dokter, alleen hij ging niet.

Tegen twaalf uur was hij thuis gekomen. Moeder vond dat ie vroeg was. En Gerrit loog dat ie hard

gelopen had. Anders had hij den mond vol over de school. Nu sprak hij er niet over. Hij dacht er met angst aan.

Meester vroeg 's middags niets en hij zei niets.

Hij vroeg ook niet naar de Aardrijkskunde, die hij leeren moest, daar durfde hij niet eens aan denken.

De volgende Woensdag brak aan. Daar stond „de dikke” weer voor 'tzelfde geval. Hij had niets geleerd en kende dus niets. Wat moest ie doen? Weer den meester bedriegen? Maar dat zou deze stellig merken. Neen, dat ging niet meer. Net doen of ie naar school ging en dan gaan wandelen? Maar dan zou Meester een boodschap naar z'n huis sturen, dat deed hij altijd als er een onverwachts thuis bleef.

Gerrit wist iets beters. Hij zou zeggen dat ie zoo'n hoofdpijn had, dat ie liever in bed bleef. Moeder zou 't stellig goed vinden. Hij zou zich wel wat ziek houden, dat ging wel.

Toen Moeder hem kwam waarschuwen, dat het tijd werd om op te staan, zei Gerrit met benauwde stem, dat ie een beetje ziek was en erge hoofdpijn had en weer zoo hoesten moest. En och, arme, ja. Gerrit hoestte zoo hevig, dat Moeder er medelijden mee had en haar lieven jongen een glas melk met een eitje er in op bed bracht.

Even kwam er weer verdriet in Gerrits hart. Moest ie nou zoo'n goeie Moeder bedriegen?

„Gerrit, je liegt weer,” zei dat stemmetje daar binnen. En Gerrit moest antwoorden: ja, dat is zoo, maar ik kan nou niet anders.

Maar dat stemmetje sprak: „Je kunt wel anders, Gerrit. 't Is wel moeilijk om *nu* anders te doen, maar 't *kan* toch.”

Wild kroop Gerrit onder de dekens. Kon ie maar slapen, dan klopte z'n hart niet zoo. 't Leek nu wel of 't hem in de keel bonkte. — 't Werd 'm zoo benauwd. Hij geloofde werkelijk ziek te zijn.

En toen dat stemmetje maar vol hield: Jij leugenaar, schaam jij je niet om al die goede menschen, je Moeder, je Vader en je Meester te bedriegen, toen barstte Gerrit in tranen uit. Toen Moeder terugkwam en Gerrit zoo hoorde snikken, vond ze toch dat haar jongen wel erg ziek was.

's Middags vertelde ze het aan Vader en vroeg of ze niet naar dokter zou gaan. Maar Vader vond 't niet noodig. Gerrit was uit z'n bed gekomen en had een behoorlijk portie gegeten. 't Was dat hij den heelen morgen in bed was geweest, maar anders had Vader het 't beste gevonden, wanneer ie 's middags weer naar school was gegaan.

Den volgenden morgen was ie weer gegaan en had z'n buurjongen gevraagd wat ze voor aardrijkskunde moesten kennen voor de volgende week. En wat ze deze week en de week te voren hadden moeten leeren. 't Was heel wat geweest. Dat kreeg ie nooit in één week in z'n hoofd. En wilde hij geen straf krijgen, dan moest hij 't toch leeren, want Meester zou er stellig naar vragen. In dat aanteeckenboekje van Meester stond alles, ook dat Gerrit drie beurten te goed had.

Maar 't duurde nog bijna een week eer hij het kennen moest. Zoolang zou hij die nare dingen nog maar vergeten. 't Was wel jammer dat 't alles zoo gebeurd was, maar er kon niets meer aan veranderd worden.

Elken avond zou ie aan de aardrijkskunde beginnen. Geen enkelen avond kwam er iets van.

Als Vader vroeg: zeg heb je niets te leeren, dan loog Gerrit: neen Vader.

Dinsdags probeerde hij alles er in te pompen. Dat ging niet meer. Hij zou er den volgenden morgen leelijk in loopen.

Den volgenden morgen was ie laat op. Moeder had 'm wel tien maal moeten roepen. — Eindelijk was ie gekomen.

Overhaast had ie z'n brood moeten eten en was vlug naar school gegaan.

Hij durfde niet denken aan wat hem te wachten stond dezen morgen.

Zou ie nog maar de klas uitloopen en de school weer uitgaan? Meester had 'm toch nog niet gezien, die stond juist met Mijnheer te praten.

Neen, dat ging niet.

Maar er moest toch iets gebeuren. Straks voor de klas te staan en niets, niets te weten van dat vele dat ie kennen moest, dat kon en dat mocht niet.

De gedachte alleen deed hem al het angstzweet op het voorhoofd parelen.

Vlug liep hij op Meester af en zei: „Ik ben niet erg goed, Meester, mag ik weer naar huis?”

Meester keek 'm eens aan. Gerrit sloeg de oogen even neer. Toen probeerde hij weer op te zien.

Weer vrij en vrank en eerlijk te kijken. Maar 't lukte niet, hij had zich al verraden.

„Ik geloof dat 't beter is als je maar hier blijft, vrind. Je zult wel weer opknappen. Ga maar rustig op je plaats zitten.”

Gerrit was gaan zitten. Dikke tranen brandden hem in de oogen. O, wat had ie een verdriet. Gemeen van Meester, om 'm niet eens te laten gaan.

„Gemeen van Gerrit,” zei 't stemmetje, „om je meester te bedriegen. Maar dat lukt niet best, vrind, heb je die oogen wel gezien?”

Dien morgen heeft Gerrit niet veel gedaan. Hij hield zich ziek. Toen de aardrijkskunde begon, werd hij erg onrustig. Hij moest ook voor de kaart komen, maar hij kon er geen woord uit krijgen. Geen wonder: er zat geen naam in zijn hoofd.

Meester had gekeken, heel donker en niets gezegd. Ook geen straf gegeven aan Gerrit.

Gerrit moest gaan zitten.

Hij begreep niets van dien meester.

Maar die oogen zeiden hem wel, dat er iets gebeuren zou. Wat wist Gerrit niet. Maar iets akeligs, dat begreep hij wel.

's Middags ging hij weer welgemoed naar school, ook den volgenden morgen.

Maar toen was Meester vreemd-stil. Hij grapte niet met de kinderen en had met droeve oogen Gerrit aangezien.

Wat was er gebeurd?

Iets wat Gerrit nog niet wist.

Meester, die altijd reeds vroeg op was, had Gerrits vader voorbij zien gaan naar z'n werk.

Hij was 'm na geloopt en had gezegd: „Ik wou je even spreken over Gerrit, Vink.”

Toen was 't uitgekomen. Gerrit had geheel geen Aardrijkskunde geleerd. Was ook niet bij dokter geweest, was gisteren niet ziek.

't Kwam uit dat hij ook juist ziek was geweest toen ie Aardrijkskunde had. Toen vond Vader die ziekte al van weinig beteekenis. Nu begreep hij dat Gerrit gelogen had.

't Speet Vader erg. Dat zag Meester ook.

Hij had Vader gezegd dat hij z'n best zou doen om Gerrit op het rechte spoor te brengen en toen had hij vader gegroet.

Nadat Meester gebeden had, zou hij Bijbelles geven. 't Laatst had hij verteld van den verloren zoon. Waar zou hij nu van vertellen?

O, Meester begon, nu luisteren.

VII.

DE VERTELLING.

„Jongens en meisjes, vanmorgen ga ik een geschiedenis uit het Oude Testament behandelen.

De meesten, misschien wel allen, hebben de geschiedenis reeds meermalen gehoord.”

Vreemd keken de kinderen Meester aan, waarom nu in eens een geschiedenis uit het Oude Testament?

„'t Is de geschiedenis van Naäman, den Syriër, die ik je vertellen ga.”

Toen had Meester die bekende geschiedenis verteld. De kinderen luisterden met groote aandacht.

Gerrit ook. Hij had dat meisje gezien en Naäman gezien, ja Meester vertelde zoo mooi, dat hij in z'n gedachten zelfs Joram z'n kleeren had zien scheuren en Naäman had zien afdalen in de Jordaan.

Hij had het ook erg mooi gevonden van Elisa dat hij niets wilde hebben voor de genezing. Elisa had wel gelijk, want niet *hij* maar de *Heere* had Naäman weer rein gemaakt.

Het vertellen boeide de kinderen zóó, dat niemand zich zelf meer afvroeg, waarom Meester uit het Oude en niet uit het Nieuwe Testament vertelde.

Dit zou echter spoedig duidelijk worden, want Meester vervolgde:

„Gehazi, de knecht van Elisa, heeft alles gehoord en gezien. Hij heeft zich verbaasd over de pracht en praal. Hij heeft zich verbaasd over de verscheidenheid der kleuren. Maar z'n verbazing steeg ten top, toen Elisa zoo dwaas was, die schatten te weigeren. Dat aanbod had men hem eens moeten doen! En nu ja, tenslotte moest Elisa zelf weten of hij geld wilde hebben of niet. Maar, hij had dan toch wel aan hem, aan Gehazi kunnen denken.

Jammer, dat Naäman alles weer mee neemt.

Jammer, dat er niets voor Gehazi is hier gebleven.

De hebzucht heeft Gehazi gevangen. Die hebzucht maakt hem vindingrijk. Maar . . . hij vindt zonde. Zoo gaat het altijd, kinderen: Zonde *vindt* zonde, want

zonde *zoekt* zonde. Dat lijkt erg moeilijk te verstaan. Maar 't is toch zoo gemakkelijk. Om z'n hebzucht te bevredigen moest Gehazi een *leugen* verzinnen."

Hier keken de oogen van Meester eenigen tijd de geheele klas langs. 't Langst rustten ze bij Gerrit.

1882 „Hij sprak bij zichzelf: „Zie, mijn heere heeft Naäman, dien Syriër, belet, dat men uit zijn hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had, maar zoo waarachtig als de Heere leeft, ik zal hem nalooopen, en zal wat van hem nemen.”

Gehazi voegde de daad bij de gedachte en liep zoo vlug z'n beenen hem konden dragen, den Syrischen stoet na.

Naäman werd gewaarschuwd. Er kwam iemand aandraven. En de gebaren deden veronderstellen dat 't om hem te doen was.

De wagens moesten stilhouden en al spoedig herkende deze of gene in den draver den knecht van den profet.

Naäman springt van den wagen en snelt Gehazi tegemoet met de vraag: Is het wel?

En nu komt 't."

Hier rustten 's Meesters oogen weer een oogenblik bij Gerrit. Hij verschoot van kleur.

„Gehazi loog.

Hij vertelde Naäman, dat er twee jongelingen uit de zonen der profeten van het gebergte van Efraïm waren gekomen en dat Elisa nu zoo graag een talent zilver en twee wisselkleederen had.

Naäman is blij, dat hij helpen kan en biedt tweemaal zooveel aan.

Dat het een behoorlijke som was, die Gehazi mee

kreeg, blijkt wel hieruit dat twee mannen werden meegezonden om dien schat te dragen.

Gehazi kon echter niet toestaan dat ze al te ver mee trokken, want dan zou Elisa bemerken wat hij deed.

Bij de hoogte gekomen zend hij ze terug en verbergt daar z'n schat, om vervolgens weer naar Elisa te gaan, met een gezicht en een houding, alsof er niets gebeurd is.

Dat is op zichzelf genomen ook al kwaad.

Verzwijgen van kwaad is ook zonde. Daarbij een houding aannemen alsof men goed deed, vergroot de zonde nog.

Wie zich op het pad der zonde begeeft, vooral welbewust, die bevindt zich op een hellend vlak. Die draaft van een steilen berg. Hoe verder hij komt, hoe sneller z'n vaart wordt.

Zoo gaat het ook met Gehazi.

Als Elisa hem vraagt: Van waar, Gehazi, dan luidt z'n antwoord: Uw knecht is noch herwaarts noch derwaarts gegaan.

Een nieuwe leugen is geboren.

Ziet je 't, kinderen? Zonde *vindt* zonde, want zonde *zoekt* zonde."

Gerrit had 't hoofd diep gebogen. Hij durfde Meester niet meer aanzien. *Hij* begreep waarom vanmorgen het Oude Testament werd behandeld.

Meester ging verder.

„Gelukkig als God zoo goed is om onze zondevaart te stuiten. Ja jongens, God is *goed*, ook als hij komt met zijn *straf*. Zoo goed was de Heere ook op Gehazi.

Gehazi krijgt geen gelegenheid om z'n leugenreeks

voort te zetten. Hij was ontdekt. God had Elisa ingelicht. Elisa wist door den Heere Gehazi's misdaad.

„Ging niet mijn hart mede, als die man zich omkeerde van op zijn wagen u tegemoet? Was het tijd, om dat zilver te nemen, en om kleederen te nemen, en schapen en runderen en knechten, en dienstmaagden?

Daarom zal u de melaatschheid van Naaman aankleven, en uwen zade in eeuwigheid.”

Gehazi werd melaatsch, wit als de sneeuw.”

Hier hield Meester een oogenblikje op.

Dan vervolgde hij weer:

„Schrikkelijke straf, zul je zeggen....

Ja, antwoord ik dan, schrikkelijke straf op een groot kwaad.”

VIII.

ALLES VERTELD, ALLES VERGEVEN.

Om twaalf uur moest Gerrit wachten.

Meester wilde hem spreken.

„Gerrit,” zoo zei Meester, „je bent deze klas begonnen met liegen. Moet je ook met een leugen eindigen?

Heb je van morgen gehoord, hoe God denkt over de leugen?

Liegen is in de allereerste plaats zondigen tegen God. Hij gaf ons in de Wet der Tien geboden ook dit gebod: „Gij zult geen valsche getuigenis spreken tegen uwe naaste.”

Dat gebod heb jij overtreden.

Het kwaad van de leugen brengt ons op allerlei zondige wegen.

Jongen, ga daar toch niet mee door.

't Was je luiheid natuurlijk, die bij jou de eerste leugen veroorzaakte.

Zie je, Gerrit, 't ging bij jou ook zoo: zonde *vindt* zonde, want zonde *zoekt* zonde.

Toen ben je aldoor verder gegaan.

Gelukkig dat God ook bij jou het kwaad wil stuiten. Ik heb vanmorgen je Vader gesproken. Van hem zal je er zeker wel meer van hooren.

Die Aardrijkskunde, die je achter bent, moet je inhalen. Elke week heb jij een dubbel portie, net zoo lang tot je gelijk bent."

Gerrit had Meester aangekeken, van 't begin tot het eind, maar hij had niets gezien. De eene traan na den anderen welde op in z'n oog en biggelde dan over z'n wang naar omlaag.

Toen Meester uitgesproken was, had hij met Gerrit gebeden, ook gedankt.

Gebeden om vergeving.

Gedankt omdat God het kwaad wilde stuiten.

Vader heeft Gerrit ook onder handen genomen. Boos keken Vaders oogen. „Kom hier, jongen," had hij gezegd en een flink pak slaag had Gerrit gekregen.

Gerrit had gehuild.

Ja, ook wel van pijn, 't meest van smart, in 't geheel niet omdat hij kwaad was op Vader. God stuit het kwaad, zoo klonk het in hem, omdat God zoo *goed* is.

's Avonds heeft Gerrit alles, alles aan Vader ver-

teld. En Vader heeft hem alles vergeven. Dat zei Vaders kus hem.

's Avonds heeft hij alles, alles aan God verteld.

En God heeft hem alles vergeven. Dat zei zijn hart hem.

Den volgenden morgen heeft hij alles, alles aan Meester verteld. En Meester heeft hem alles vergeven. Dat zeiden die oogen hem.
